

UN PEDAGOG DE ȘCOALĂ NOUĂ

D. Mariu Chicoș Rostogan, distinsul nostru pedagog absolut și-a început cariera printr-o memorabilă conferință didactică.

Vom da aci mai la vale conferința în rezumat, apoi câteva note, luate după natură, despre activitatea în *praxă* a eminentului pedagog.

Trebuie prealabil să spunem că d-sa, totdeauna înainte de *e* și *i* pronunță pe:

n ca *gn* franțuzesc,

t ca *k*,

de ca *gh*,

g ca *j*

c ca *ș*.

Aceasta pentru ușurarea citirii citatelor din vorbirea d-sale pe cari voim să le transcriem pe cât se poate cu pronunțarea lor originală. Cititorul va suplini părțile din cale afară originale, pe cari ne-a fost prea greu să le transcriem exact ca de ex. *gn* și *ğ*

1. CONFERINȚĂ

„Onorat aughitoriu,

Vom căuta să ne roskim astăzi ghespre metoda ghe a prăda grămakica în jenăre și apoi numai doară ghespre metoda intuikivă și ghespre răspunsurile neapăra-ke, neșăsitake ghe lojica lucrului, amăsurat inkelijinții școlerului!”

Așa începe d. conferențiar. Cui nu a asistat la conferența aceasta trebuie să-i spunem că pedagogul pune întrebările și presupune și răspunsurile. Așa că urmarea, deși s-ar părea o conversație între pedagog și școlar, este însuși corpul conferinții. Iată rezumatul acestei superioare opere didactice.

Urmează conferențiarul:

Pedagogul: No! ce-i grămakica?

Școlerul: Grămakica iaște...

Pedagogul: No că-z ce iaște? că-z doar nu iaște vun lucru mare.

Școlerul: numai apoi se reculeje și răspunghe: grămakica iaște o știință ghespre cum lucră limba și lejile mai apoi la cari se supune aceea lucrare, ghin toake punturile ghe veghere.

Pedagogul: Bravo, mă! prostovane! (îi zic așe doară nu spre admonițiune, ci spre înghemn și încurajare). No, acuma, spune-ne tu numai cum se împart substankivele? Școlerul, la întrebarea aceasta a mea doară, musai să răspunză, neșăsare, amăsurat priceperii și rățiunii sale:

Școlerul: În substankive care se văd și substankive cari nu se văd – reșpeckive concreke și abstracteke!

Pedagogul: Apoi merem mai gheparte pe ogorul pedagogic și punem cheskiunea doar:

Ați auzit voi, copii, ghespre jăn? Ce iaște jănul?

Școlerul răspungh: Jănul e cumu-i lucru: masculin, femenin și ekerojen au neutru, reșpeckive ghe bărbat, ghe femeie și ghe ce nu-i nici bărbat, nici femeie.

Pedagogul: Exemple doară...

Școlerul: apoi musai se exprime astfel:

Calul îi substankiv masculin; iel se schimbă în iapă, ș-apoi ghevine feminin.

Pedagog[ul]: No! dar neutru?

Școlerul: (inoțent cumu-i, el nu poake da exemplu aghecvat; eu, pedagogul, atuncia-s gata să-i dau ilustrățiunea keoriei)...

Pedagogul: Neutru! Neutru mai apoi, dacă-i calul masculin și iapa feminină, neutru-i catârul, carele nu-i nici cal, nici iapă, nici măgar, nici cal: e catâr, aghică corșitură, ghe îmbele jenuri, și mai gheparke pentru aceea se konzultă zoologhia, care-i o altă știință naturale, și doară *naturalia non sunt turpia!*...¹

După aceea doară, școlerul musai să fie, în rațiunea sa puerilă, eghificat pe gheplin ghe jănurile tuturor substankivelor.

Vine numai dup-aceea cheskiunea makemakică... Spune-ne tu doră, Bârsăscule! (zic eu școlerului) ce înțăleji tu prin curbă, o linie curbă?

Școlerul: Care nu-i ghireaptă..

---

¹ Cele firești nu sunt rușinoase!... (adagiul latin).

Pedagogul (zâmbind cu bunătate): No! care nu-i ghireaptă! bine! da' cumu-i, dacă nu-i ghireaptă?

Școlerul mai apoi vine la aceea înduplecare a rațiunii că musai va să răspundă minken:

E o linie oablă, oablă, care mere și mere și mere și iarăși se-ntoarce ghe unghie a purces.

Pedagogul (jucându-și serios rolul): Bine! răspuns limpeghe! chiar!¹ reșpeckive esact... No acuma, spune-ne cine au invântat numerele?

Școlerul acum după memorare numai, căci memoria e, cum zice Tubinghen, pur animală, răspunghe ca animalul: numerele pare, reșpeckive cele cu soțiu, le-au invântat Pitagora, iar mai apoi cele impare, reșpeckive cele fără soțiu, le-au invântat Eratoskenes!

Bravo!

Cum veghe, onoratul aughitoriu, toake răspunsurile școlerului după metoda intuikivă moghernă sunt neșesitate prin lojika lui, proprie vorbind născândă, dar completaminke formată printr-o educățiune aghecvață cercustanțelor, probăluice ca gherivând ghin natura noastră, carea lucră pe cum e mânată mai gheparke.

Într-o viitoare conferență, vom cuvânta apoi ghespre această natură iarăși în aplicațiunile sale în raport cu pedagogia, cu beserica și cu ișcoala!

(Aplauze. A doua zi, pedagogul nostru este numit în slujbă profesor «he pedagogie în jenăre și ghe limba makernă în șpeția» Să-l vedem la lucru).

---

¹ Clar.

2. O INSPECȚIUNE

Profesorul: Că-z onorat domnul inșpectore va bine-voi doară un momânt să asculke aplicățiunea metoaghii intuikive.

Inspectorul se așează, scoate carnetul și condeiul și ascultă.

Profesorul: Mă! prostovane! tu ala ghe colo... Spune-ne tu doară: ce iaște ființă și ce iaște lucru, mă?

Elevul: Lucrul, dom'le, este care nu mișcă, și ființă pentru că mișcă!

Profesorul: No! dar ornicul meu... prostule! ființă-i ori lucru?

Elevul: E lucru, dom'le!

Profesorul: Că-z doar mișcă, mă! auzi-! (*bagă ceasul în urechea elevului*).

Elevul (ferindu-se): Da, dar daca nu-l întoarcem, nu mișcă.

Profesorul (satisfăcut): Bravo (*cătră domnul inșpector*): Ş-apoi doar ăsta-i ghintre cei meghiocri... Bine! (*Elevul trece la loc.*) Tu, mă! ălălant ghe lângă el... Căke picioare are boul, mă?

Elevul: Patru, dom'le!

Profesorul (vesel): Ei, pe dracu! că-z doar n-o să aibă șăpke!... Şi ce e boul cu patru picioare? lucru ori ființă? Ha?

Elevul: Ființă, dom'le!

Profesorul: Dar masa ființă-i?

Elevul: E lucru, dom'le!

Profesorul: No! că-z n-are și ea patru?

Elevul: Da, dar nu se mișcă, dom'le!

Profesorul (și mai vesel): Ei! pe dracu! să se miște... poake doară că cu șpirikismus!

Inspectorul (tușește tare și caută să schimbe vorba): Mă rog, cum îl cheamă pe elevul acesta?

Profesorul: Anibal Ionescu.

Inspectorul: Răspunde bine.

Profesorul (cu siguranță): Că-z ăsta-i ghintre cei bunișori!... No! la gheografie acuma... Mă! tu ghe colo... Spune-ne tu doară toake ștakele Europei.

Elevul: Franța, dom'le.

Profesorul: Franția, bine!

Elevul: Anglia, dom'le.

Profesorul: Iaște!

Elevul: Germania, dom'le.

Profesorul: Ghermania.

Elevul (se pornește repede – Profesorul dă din cap afirmativ la fece nume de stat cu satisfacție și cu mândrie): Elveția, Rusia, Suedia, Italia, Belgia, Olanda, Turcia, Bulgaria, România, Serbia, Muntenegru și Grecia... dom'le!

Profesorul (încruntându-se): Și apoi mai care, mă?

Elevul: Atâtea, dom'le!

Profesorul (începând să scrâșnească): Dar, Șpania, mă?

Elevul (intimidat): Și... Șpania, dom'le!

Profesorul (mai aspru): Dar Șpania, ungh-e-i Șpania?

Elevul: ...?!

Profesorul (magistral): Șpania-i lângă Portocalia, mă boule, și vițaversa!

Elevul (aiurit): Și... Spania și Portocalia, dom'le!

Profesorul (din ce în ce mai sus): Și mai care?

Elevul (pierdut): Virțăvercea, dom'le!

Profesorul (indignat): Nu Vițăvercea, mă! Dăni-marca, mă! Dania, mă! (*Șoptind amenințător printre dinți*): Dania tatână-tău! (*Energic*): Merji la loc, boule!

Elevul pleacă obidit la loc.

Inspectorul (conciliant): Ei, oricum, tot a știut destul de bine.

Profesorul (încă fierbând de ciudă): Pe dracu! știut! Traiane Ghiorghiescule! Vină tu... Spune-ne tu doară, s-audă și onorat domnul inspector: dacă sunt în lume apoi căke le veghem doară, cine le-au făcut pe toake?

Elevul (sigur): Natura, dom'le!

Profesorul (zâmbind cu bunătate filozofică): Ei, pe dracu, Natura!... Dar pe Natura aia cine au făcut-o, mă prostovane?

Elevul: Dumnezeu, dom'le!

Profesorul: Dar vezi bine că Dumnezeu, că-z doar nu tată-tău și mumă-ta!.. No! acuma... noi, românii, musai doară să șkim pe cum că: ghe unghe ne trajem noi?... ghe unghe?... spune!

Elevul (energic): De la Traian, dom'le!

Profesorul (făcând cu ochiul inspectrului, care stă în admirație): Și cine era Trăian?

Elevul: Era un om bun!

Profesorul (emoționat): Bun, drăguțul ghe el! zic zău lui Dumnezău, bun!.. Și cu cine s-au bătut el?

Elevul brav: Cu turcii!

Profesorul (râzând cu mult chef): Pe dracu! Că-z unghe erau turcii până atunci în Europa... Mai târziu

doară apoi s-or ghescoferit turcii... (*Puternic*): Cu da-cii, mă!

Elevul (mai brav): Cu draci!

Profesorul: Că zău lui Dumnezeu că cu draci s-o bătut!... Dar mai apoi, Ștefan cel Mare și Michaiu Bravul cine au fost?

Elevul (mândru): Ei erau oameni buni.

Profesorul (aproband cu tărie): Buni, mă!... și s-au bătut...

Elevul (cu multă mândrie națională): Cu draci!

Profesorul (entuziast): Cu draci! zic zău lui Dumnezeu!... Merji la loc!... Bravo, prostovane! (*Către inspector, care e transportat*): Că-z ăsta doară iaște un școler emininke!

Inspectorul: Are și mult talent!

Profesorul (cu siguranță): Ei! pe dracu, talent! că-z talent nu-i doar ghe vreo samă! asta-i lucru anticvat... Cu metoaghele mogherne doară, totul zace numai în aplicățiune!... No! la muzică acuma... Spune-ne, Popăscule: ce-i muzica?

Elevul: Muzica este care cântă, dom'le.

Profesorul (nemulțumit): Nu așa, loază! Nu cuvânta doară ca râtanii... vorbește ca școlerii. Dă-ne tu numaignecât ghefiniția chiară și aghecvată!

Elevul: Muzica este...

Profesorul Ce?

Elevul: Este când...

Profesorul (foarte nemulțumit și repetând definiția): Muzica iaște aceea care ne gâghilă urechile într-un mod plăcut... (*pântre dinți, aparte, școlarului*): Ia sama doară să nu ți le gâghil eu ție într-un mod neplăcut! (*Se aude clopotul de ieșire*).

Inspectorul (se ridică; copiii fac și ei ca inspectorul): Domnule profesore, sunt foarte mulțumit. Metoda dumitale e admirabilă...

Profesorul (tâindu-i vorba cu mândrie): Că-z asta doar e metoada lui Peștaloțiu!¹

Inspectorul (urmând): ... și zelul dumitale vrednic de laudă... (*Către elevi:*) Voi, băieți, căutați a profita de știința bunului vostru profesore și nu uitați că de la voi așteaptă mult patria, România, pentru viitor!

Profesorul (conducând cu multe reverențe pe inspector și încântat de rezultat): Că-z eu ce e tot spun boilor, onorat domnule inșpectore?... Apoi dacă-s porci și n-au ghestulă aplicățione!

3. AJUNUL EXAMENELOR

Profesorul: No! mâne apoi începem doară! Câți ghintre voi au ștuduit, or mere mai gheparke; câți au fost putori și n-au ștuduit, trebuie că rămân repekinți. Acuma doar numai să vă muștruluiesc că cum să fiți la aceea înălțime la carea caută a fi școlerul întrucât privekte educațiunea prințipială, respective la o con-duită exămplară față ghe azistenții care vor fi ghe față. (*Către un școlar din fund:*) Închighe gura, boule, că-ți întră musca. (*Băieții râd*). Silențium!² Școlerul caută să fie curat îmbrăcat...

---

¹ Pestalozii.

² Tăcere Gat.).

Școlarul Ionescu: Mie mi-a făcut mama haine nouă, dom'le.

Profesorul: Ei! mă-ta! că-z doară nu era să ți le fac eu! (*Râsete.*) Silențium, măgarilor! Educațiunea prințipială mai apoi ne obligă la respect cătră cei mari, și la înfățișare moghestă, care iaște ca un *ghecorum*¹ al juneții... (*Răspicat și sever:*) Că pe carele îl voi veghè că rânjaște, ori se zbenGUIAște, apoi minken acelui măgar i-oi lunji eu urechile... măcar de-ar fi ficior ghe Erzherzog²!...

Școlarul Popescu: Dom'le, tata a zis că să-i spui de câte ori ne tragi de ureche, ca să vorbească la Cameră.

Profesorul (cu ton de mângâiere): Că-z astea nu le-am spus pentru kine. Pe kine doară ke cunosc ca un școler emininke... Le-am spus numai pântru porcii eilanți!... No! acuma să probăluim căke o țără ghin makerie... Popăscule! (*O plesnitoare și-apoi alta și-ncă una pocnesc în zidul din spatele profesorului; acesta sare în sus speriat.*) *Hoghi a fene eghemek!*³ Cine a fost porcul și măgarul...? (*Toată clasa râde.*) Cine?... Minken musai să aflăm cine nu a știut respectul? (*Fierbe de ciudă.*)

Mai mulți școlari: Popescu, dom'le!

Profesorul: Popăscu? Nu se poake... Popăscu doară-i un școler emininke.

Școlarii: Popescu, dom'le!

Profesorul: Acela care mai face asta, lasă-l apoi doară... Popăscule... dacă cineva ke-ntreabă să-i spui

¹ Decorum (lat.) – podoabă.

² Arhiduce (germ.).

³ Ocară în limba maghiară.